

KOMORNI ORKESTER IZ MANTOVE je debitiral leta 1981 v gledališču Bibiena, dragulju baročne italijanske arhitekture v Mantui (eni od postaj na Mozartovem potovanju skozi Italijo) in že na prvem koncertu vzbudil pozornost z briljantno tehniko in s stilistično čutnostjo, dvema posebnima lastnostma, s katerima še danes navdušuje publiko in strokovno javnost. Zasedba je do sedaj sodelovala že s številnimi mednarodno priznanimi dirigenti in solisti, kot so Umberto Benedetti Michelangeli, Salvatore Accardo, Mischa Maisky, Gidon Kremer, Uto Ughi, Shlomo Mintz, Bruno Canino, Michele Campanella, Giuliano Carmignola, Alexander Lonquich, Maria Tipo, Katia in Marielle Labeque, kot tudi nepozabni Astor Piazzolla in Severino Gazzelloni. Redna koncertna gostovanja jih vodijo v najpomembnejše koncertne dvorane Evrope, Združenih držav Amerike, Južne Amerike in tudi azijskih dežel. V letu 1996 je orkester na povabilo italijanskega zunanjega ministrstva izvedel evropsko koncertno turnejo skupaj s priznanim italijanskim violinistom Utom Ughijem, od sezone 2003/2004 pa redno sodeluje s solistom in dirigentom Alexandrom Lonquichem, danes svetovno znanim nemškim pianistom, ki si je sloves odličnega izvajalca Mozartove glasbe pridobil že takrat, ko sta s Frankom Petrom Zimmermannom pred leti posnela zbirko Mozartovih klavirskih in violinskih sonat ter za posnetke prejela številne nagrade in pohvale kritikov. Orkester je skupaj z Lonquichem izdelal ciklus, ki zajema vse Mozartove klavirske koncerte. Ciklus se je pričel v Rimu, v avditoriju Parco della Musica, in se še danes uspešno izvaja tako v Italiji kot drugje po svetu. Hkrati z izvajanjem tega ciklusa pa se je orkester posvetil tudi sakralnim delom Wolfganga Amadeusa Mozarta. Komornemu orkestru iz Mantove, njegovemu ustanovitelju in koncertnemu mojstru Carlu Fabianu, kakor tudi glavnemu dirigentu Umbertu Benedettiju Michelangelu je bila leta 1997 podeljena nagrada italijanskih kritikov (»Premio Franco Abbiati«) za njihovo stilistično dovršenost in nenehno stremenje po italijanski instrumentalni tradiciji.

ALEXANDER LONQUICH, rojen v Trieru, je študiral klavir pri Astrid Schmid-Neuhaus, Paulu Baduri Skodi, Andreji Jasinskemu in Ilonki Deckers. Svojo kariero je pričel s 16 leti kot nosilec prve nagrade na mednarodnem klavirskem natečaju »Casagrande« v Terni, v Italiji. Sodi med najbolj zaželeni izvajalci našega časa. Kot solist in komorni

glasbenik je reden gost številnih uveljavljenih mednarodnih festivalov (Salzburški festival, Mozartovi tedni v Salzburgu, Edinburg Festival, Festival komorne glasbe Lockenhaus, Beethovnov festival v Bonnu in Varšavi ...) ter gost mnogih koncertnih centrov in dvoran Evrope, Združenih držav Amerike, Japonske in Avstralije. Kot solist je koncertiral pod vodstvom priznanih dirigentov, kot so Claudio Abbado, Yuri Bashmet, Ton Koopman, Emmanuel Krivine, Mark Minkowski, Kurt Sanderling in Sándor Végh. S Frankom Petrom Zimmermannom ga povezuje dolgoletno umetniško sodelovanje pri izvedbi mnogih izjemnih koncertov in posnetkov. Za zbirko zgoščenk z Mozartovimi klavirskimi in violinskimi sonatami sta prejela številne nagrade in pohvale kritikov. Lonquichevi stalni glasbeni sopotniki so bili do sedaj: Joshua Bell, Maurice Bourgue, Renaud in Gautier Capuçon, Thomas Demenga, Veronika Hagen, Heinz Holliger, Steven Isserlis, Isabelle van Keulen, Sabine Meyer, Boris Pergamenschikov, Heinrich Schiff, Christian Tetzlaff, Godalni kvartet Aurny, Ruth Ziesak in drugi. Posnetkom Aleksandra Lonquicha, še posebej solističnim posnetkom Mozartovih, Schumannovih in Schubertovih del, je mednarodni tisk podelil izjemno visoko oceno. Za ta in mnoga druga dela je prejel številne pomembne mednarodne nagrade. Lonquich v zadnjih letih nastopa pogostejše v vlogi solista – dirigenta. V tej dvojni funkciji zelo uspešno gostuje in koncertira po vsej Evropi z orkestri, kot so Camerata Salzburg, Münchenski komorni orkester, Baselski komorni orkester, Komorni orkester iz Mantove, Nemška filharmonija, Stuttgartski komorni orkester in mnogi drugi. Vrhunci tega leta so bili koncerti s hrvaškim Simfoničnim orkestrom, z Royal Philharmonic Orchestra ter s Slovensko in Dunajsko filharmonijo.

NAPOVEDUJEMO

...

Ansambel!Kebataola! predstavlja
MIRACLES

Odgovor na krščansko zgodbo
Sobota, 2. december 2006, ob 19.30
Mariborska stolnica
Sporod: Sakralna glasba srednjega veka
in skladatelja Arva Pärta

...

CIKEL ZA MLADE
3. ABONMAJSKI KONCERT
Četrtek, 7. december 2006, ob 18.00
Dvorana Union Maribor
POKLON MOZARTU

Sodelujejo:
Egon Bajt – bariton/Emmanuel Schikaneder,
gledališki direktor
Damjan Kozole – tenor/Philipp, njegov nečak
Andrej Debevec – tenor/Wolfgang Amadeus Mozart
Rebeka Radovan – sopran/Madame Lange, pevka in
Mozartova svakinja
Vera Danilova – sopran/Mademoiselle Uhlich,
pevka iz Passaua
Henrik Neubauer – gledališki sluga
Sporod: W. A. Mozart: GLEDALIŠKI DIREKTOR,
komična opera v enem dejanju (priredba L. W.
Schneider)

...

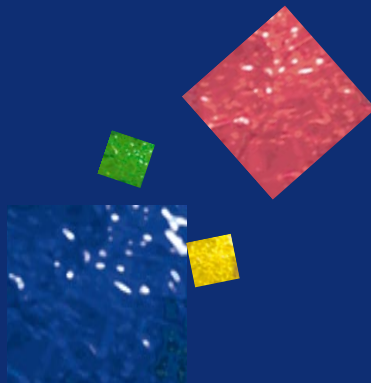
KONCERT ZA IZVEN
Petek, 15. december 2006, ob 11.00
Dvorana Union Maribor
Ponovitev festivalske produkcije
Glasbenega septembra 2006
V okviru LETA KULTURE
V ŠOLSKEM LETU 2006/2007
OD TIŠINE DO GLASBE

Koncert za anekdoto in klavir
Avtorski projekt Jureta Ivanušiča in Marka Vezoviša
Nastopa: Jure Ivanušič

...

Carmina Slovenica predstavlja
MELODIJE ZA VSELEJ
Četrtek, 21. december 2006, ob 20.00
Dvorana Union Maribor

VLJUDNO PROSIMO, DA PRED KONCERTOM
IZKLJUČITE MOBILNE TELEFONE IN VSE NAPRAVE,
KI ODDAJAJO ZVOČNE SIGNALE.

CIKEL ORKESTRSKIH KONCERTOV »MARIBORSKA FILHARMONIJA«

KONCERTNA POSLOVALNICA
◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

2. ABONMAJSKI KONCERT

Sreda, 29. november 2006, ob 19.30, Dvorana Union Maribor

KOMORNI ORKESTER IZ MANTOVE

ALEXANDER LONQUICH
dirigent in solist na klavirju

V sodelovanju z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji

Informacije in prodaja vstopnic:
Narodni dom Maribor, Ulica kneza Koclja 9, 2000 Maribor, vsak delavnik od 9. do 17. ure,
v soboto od 10. do 12. ure ter uro pred koncertom v Dvorani Union v Mariboru.
Tel. 02 229 40 11; 02 229 40 50; 040 744 122; 031 479 000

Koncert sta podprla Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestna občina Maribor

SEZONA
2006-2007

SPORED

WOLFGANG AMADEUS MOZART:
Koncert za klavir in orkester št. 18
v B-duru, KV 456
Allegro vivace
Andante un poco sostenuto
Allegro vivace

JOSEPH HAYDN:
Simfonija št. 80 v d-molu, Hob. I:80
Allegro spiritoso
Adagio
Menuetto
Finale: Presto

* * *

WOLFGANG AMADEUS MOZART:
Koncert za klavir in orkester št. 17
v G-duru, KV 453
Allegro
Andante
Allegretto – Finale: Presto

Nikoli dotlej in nikoli poslej se ustvarjalni nagibi **Wolfganga Amadeusa Mozarta** niso tako zelo usmerili h klavirskemu koncertu kot ravno v letu 1784. Drug za drugim so nastajali koncerti KV 449, 450, 451 in 453, po nekoliko daljšem presledku pa je »čudežni deček« ustvaril še koncerta KV 456 in 459. Katalog, v katerega je svoja dela vestno beležil sam skladatelj, za to leto tudi ne navaja nobenega vokalnega dela. Za Mozarta do tedaj ne preveč značilna osredotočenost na komponiranje instrumentalnih del bi lahko bila odgovor na izjavitve njegovih opernih načrtov, vendar klavirski koncerti jasno pričajo o tem, da je prav tej zvrsti veljala njegova posebna ljubezen. Navdušen je bil nad zmožnostjo dinamičnega niansiranja in visoko artikulacijsko preciznostjo pianoforteja, instrumenta, katerega razvoj se je sicer začel že v začetku 18. stoletja, Mozart pa ga je v izpopolnjeni različici spoznaval preko instrumentov delavnice Andreasa Steina. Za razliko od sicer veliko močnejšega zvoka današnjega koncertnega klavirja je imel Mozartov pianoforte bolj občutljiv in prefinjen zvok. Wolfgangova pisma očetu iz tega časa izžarevajo ponos in zadovoljstvo skladatelja ter najbolj iskane pianista na Dunaju. V postu tega leta je imel Mozart v 46 dneh kar 23 koncertov. To je zares ogromen dosežek, če upoštevamo tudi dejstvo, da je moral ob tem vse dopoldneve tudi poučevati in nenehno komponirati nove skladbe, ki jih je potem predstavil svojemu navdušenemu občinstvu. Lista abonentov za njegove akademije v tem letu je Mozartu omogočila dobrodošle prihodke in gmotne probleme potisnila v ozadje. Zunanji uspeh je pripomogel tudi k dobremu skladateljevemu razpoloženju, ki ga jasno zrcali tudi šest klavirskih koncertov tega leta. V njih seveda lahko zasledimo mračnejše in bolj žalostne misli (npr. v drugem stavku klavirskega koncerta KV 456), vendar so to zgolj prosojne meglice na sicer jasnem nebu. Omembe vredno pa je tudi dejstvo, da se je skladatelj v teh

klavirskih koncertih največkrat posluževal nenavadno veselih tempov. Z izjemo KV 449 lahko med vsemi koncerti tega leta kljub vsej raznovrstnosti oblik in razpoloženj zasledimo očitne slogovne podobnosti. Tako npr. predstavlja jedro koncertov KV 451, 453, 456 in 459 isti punktirani ritmični motiv koračnice, ki je bil v glasbi tega časa zelo priljubljen in ga je Mozart uporabil tudi v številnih drugih delih. Koncertom je skupna tudi zasedba orkestra: v njem naj bi poleg solističnega klavirja nastopili tudi flavta, 2 oboi, 2 fagoti, 2 rogovi in godala. Njihova velika odlika je izvirna in bogata obravnava pihal, ki so bila v tovrstnih delih do tedaj dostikrat zapostavljena. Najbolj pa koncerte medsebojno povezuje »komornoglasbeni« značaj, ki jih časovno in duhovno postavlja ob bok Haydnu posvečenim godalnim kvartetom.

Mozart je *Klavirski koncert št. 18 v B-duru, KV 456*, v svoj katalog lastnoročno vnesel z datumom 30. september 1784. Viri v zvezi s posvetilom sicer niso popolni, vendar je skladatelj koncert najbrž napisal po naročilu nadarjene slepe pianistke Therese von Paradis, ki jo je spoznal najkasneje v Salzburgu leta 1783. Morda ga je za koncert prosila zato, ker je načrtovala koncertno turnejo in je za daljši postanek v Parizu potrebovala novo delo. Od marca do oktobra 1784 se je zadrževala v Parizu, novembra pa je že igrala v Londonu. Na njeni turneji jo je spremljal Salieri in kot pianistka, skladateljica ter pevka je požela velik uspeh. Februarja 1785 je Mozart ta koncert izvajal tudi sam; v enem izmed pisem Nannerl Leopoldu ganjen piše o navdušenem sprejemu skladbe med občinstvom. Začetni stavek zaznamuje ritmični motiv koračnice, na katerem temelji prva tema; druga je po značaju nežnejša. Ekspozicijo za orkestrsko predstavitev slišimo še v klavirju: to je glasba, ki se popolnoma usklajuje s prefinjenim dotikom, fluidnostjo in z živahnostjo, ki so jo Paradisovi pripisovali pariški kri-

tiki. Izpeljava je preprejena z lestvičnimi pasažami ter se na koncu umakne kadenci in reprizi. Sledeči *Andante* je niz teme ter petih izbrušenih variacij in kode, ki jih mestoma preveva občutje tesnobe in celo obupa. Razpoloženje pa razvedri zaključni sonatni rondo z »lovsko« temo, ki velja za enega »buffovskih« primerov Mozartovega instrumentalnega ustvarjanja. Zlasti dramatična je v tem stavku osrednja epizoda, v kateri klavir igra v 2/4 tempu proti orkestrskemu 6/8. Za prvi in tretji stavek sta se ohranili tudi Mozartovi izvirni kadenci.

Obdobje zgodnjih 80-ih let 18. stoletja pa za mladega Mozarta ni bilo bogato samo v ustvarjalnem, temveč tudi v človeškem smislu: leta 1783 ali 1784 je prvič srečal skladatelja **Josepha Haydna**. Srečanje je oba globoko zaznamovalo ter postavilo temelje velikemu prijateljstvu in medsebojnemu skladateljskemu občudovanju ter spoštovanju. Kot Mozart je bil tudi Haydn v tem času vse bolj priljubljen – in to ne le na Dunaju, saj je dobiček s prodajo svojih tiskov koval tudi v tujini. Če je Mozart svoje leto 1784 posvetil klavirskemu koncertu, se je Haydn v tem času intenzivno ukvarjal s simfonijo. Čeprav je naziv »oče simfonije« zanj morda nekoliko pretiran, ni nobene druge instrumentalne zvrsti v zahodni glasbi, v kateri bi bilo ustvarjanje enega samega skladatelja tako obsežno in tolikšnega zgodovinskega pomena ali tolikšne umetniške kakovosti. Na poti ustvarjanja simfonij se ni Haydn nikoli ustavil ali obtičal pri enem samem modelu; največ je v simfoniji dosegel ravno zato, ker nikoli ni nehal iskati novih rešitev, s tem pa se je kar nekajkrat spremenil tudi njegov simfonični slog. Okoli leta 1780, ko je začel svoje simfonije prodajati tudi v tujini, je njegov slog začel izkazovati prefinjeno mešanico popularnega in učenega. Simfonije iz časa 1782–1784 so v veliko pogledih še vedno »lahkotne«, vendar med njimi najdemo tudi izjemno tehtne stavke, kakršen je npr. finalni stavek 80. sim-

fonije s svojo značilno ritmično sinkopirano temo. V tem obdobju je namreč nastala tudi *Simfonija št. 80 v d-molu, Hob. I:80*, ena redkih Haydnovih molovskih simfonij. Skupaj s simfonijama št. 79 in 81 je izšla na Dunaju, v Parizu in Londonu, Berlinu in Amsterdamu, kar priča o veliki Haydnovi priljubljenosti. Sicer je pisana v dramatičnem d-molu, v katerem se začne tudi prva tema, vendar se kmalu za njo oglasi kontrastna druga tema v mehke F-duru. To nasprotje je tudi gonilo izpeljave, po ponovnem durovskem izzvenu druge teme v reprizi pa se stavek konča v D-duru. Počasni stavek v B-duru je prav tako neke vrste sonatni stavek. Menuet v d-molu ima kontrastni trio v D-duru z melodijo, v kateri se združijo oboa, rog in prva violina. Prvo temo zadnjega stavka pa zaznamuje sinkopiranje; stavek je v D-duru in kljub kratkim izletom v mol in druge tonalitete v izpeljavi simfonijo zaključi v vedrem razpoloženju.

Mozartov *Klavirski koncert št. 17 v G-Duru, KV 453*, je nastal bore tri tedne za svojim predhodnikom: skladatelj ga je v svoj katalog vnesel 12. aprila 1784. Napisal ga je za svojo nadarjeno učenko Barbaro Ployer, ta pa ga je pred pomembnim občinstvom izvedla v očetovi poletni rezidenci junija 1784. Velja za Mozartov najboljši klavirski koncert do tedaj, saj se zdi v njem sinteza med »galantnim« in »učenim« popolna in docela brez šiva. Prav tako je uravnoteženo ravnovesje na eni strani med solističnim instrumentom in orkestrom ter na drugi strani med godali in pihali. Celo navidezno nasprotje med virtuoznostjo in globoko izrazno močjo se stopi v neko novo, višjo celoto. Zaradi mojstrske obravnave pihal je koncert blizu koncertantni simfoniji za flavto, oboi in fagot, po drugi strani pa se – tako kot KV 456 – z vsemi svojimi človeškoznačajskimi podtoni bliža operi buffo. Tako je koncert na nek način obračun dotedanjega dela osemindvajsetletnega skladatelja. In izkupiček nikakor ni majhen.

Prvi stavek, ki je s svojimi sorodniki povezan preko ritmičnega motiva koračnice, prve violine takoj popeljejo v zadržano, ponotranjeno razpoloženje. Enaka ponotranjenost preveva tudi vse ostale domislice tega stavka. Pestrost harmoničnih odtokov nakazuje že izmik v subdominanto v četrtem taktu, predvsem pa je vseskozi navzoča v izpeljavi. Čeprav se zdi klavir precej zadržan, ni njegova vloga prav nič lažja kot v katerem koli drugem Mozartovem klavirskem koncertu. *Andante* z začetno temo, ki bi nas lahko spomnila na Schubertovo *Du bist die Ruh*, spada med tiste Mozartove stavke, v katerih se smeh in solze med seboj neločljivo prepletajo. To je neke vrste komorna skladba za klavir in obligatna pihala nad mehko podlago godal. Izoblikovana začetna tema klavirja deluje kot odprto vprašanje in se v stavku vedno znova pojavlja, izpeljuje in preoblikuje. Druga tema stavka se skrivnostno vrti med durom in molom. Nove epizode glasbo vodijo v nepričakovana in oddaljena harmonska področja (celo v Gis-dur). Tudi po obliki je stavek odprt: niha med sonatno linearnostjo in rondojsko zaokroženostjo. Koncert zaključuje finalni rondo z variacijami, v katerih se neskaljena vedrina stopnjuje kot na vedno hitrejšem vrtiljaku. Navdih za temo, ki spominja na Papagenovo prvo arijo iz *Čarobne piščali*, naj bi Mozart dobil kar od hišnega ljubljénčka – ptice, ki jo je kupil nedolgo pred pisanjem koncerta. Presenetljiv je še nepričakovano priključen zaključni del, ki ga je Mozart naslovil s »Finale, Presto« in ki s svojo posebno temo v resnici deluje kot turbulenten operni finale – srečen konec opere buffo, polne človeških slabosti in strasti, ki pa se na koncu vendarle umaknejo variacijski temi z začetka stavka in tako zaokrožijo ta v vseh pogledih »mozartovski« stavek.

Katarina Šter